

TARKASTUSLAUTAKUNNAN SELVITYS

Viite: **Kantelu EOAK/5043/2026 Viranhaltijan asema ja sananvapaus, tarkastuslautakunnan riippumattomuus**

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on pyytänyt Keski-uudenmaan hyvinvointialueelta lausuntoa ja tarkastuslautakunnalta selvitystä kanteluun koskien viranhaltijan asemaa, sananvapautta ja riippumattomuutta. Tarkastuslautakunta antaa asiassa seuraavan selvityksen.

Tarkastuslautakunnan riippumattomuuteen kohdistunut puuttuminen

Kantelussa viitataan tässä kohtaa tarkastuspäällikön palkka-asian käsittelyyn lautakunnassa. Tarkastuslautakunta teki kokouksessaan 14.1.2026 päätöksen palkan korottamisesta. Lautakunta sai helmikuussa asiaa koskevan oikaisuvaatimuksen, jonka se hyväksyi kokouksessaan 8.4.2026. Aikaisempi päätös kumottiin ja asia palautettiin uudelleen valmisteluun. Päätös on tullut lainvoimaiseksi. Palkka-asiaa ei ole käsitelty tämän jälkeen lautakunnassa. Lautakunnan puheenjohtaja on valmistellut tämän jälkeen tarkastuspäällikön tehtäväkuvaa liittyen hyvinvointialueella käyttöön otettavaan tasopalkkajärjestelmään.

Tarkastuslautakunta katsoo, että kyseisen asian käsittely on tapahtunut lautakunnassa lain mukaisesti ilman ulkopuolista vaikuttamista päätöksentekoon.

Palkka-asian valmistelu on suoritettu puheenjohtajan johdolla. Asiaa käsiteltiin tarkastuslautakunnan kokouksessa iltakouluasiana 11.3.2026. Tuolloin ei tehty päätöksiä, vaan oikaisuvaatimus tuli tiedoksi lautakunnan jäsenille ja lautakunnassa käytiin asian valmisteluun liittyvä keskustelu. Koska asia oli tuolloin vielä keskeneräinen, ei asiaa julkistettu esityslistalla, eikä pöytäkirjassa.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja on 8/2026 selvittänyt lautakunnan varsinaisilta jäseniltä anonymilla kyselyllä mahdollista ulkopuolista vaikuttamista lautakunnan jäseniin. Kyselyyn vastanneista lautakunnan jäsenistä 6/7 katsoi, että vaikuttamista ei ole ollut. Yksi oli sitä mieltä, että vaikuttamista on ollut.

Hallintosäännön palkkausta koskevan määräyksen lainmukaisuus

Hyvinvointialueen hallintosäännössä tarkastuslautakuntaa koskevat säännökset ovat aluevaltuuston päättämiä ja olleet voimassa jo nykyisen tarkastuslautakunnan aloittaessa työnsä. Tarkastuslautakunta ei ota kantaa määräysten lainmukaisuuteen, mutta katsoo, että hallintosäännön määräykset eivät ole vaikuttaneet sen riippumattomuuteen.

Esteellisyys palkka-asian valmistelussa

Tarkastuslautakunnalla ei ole tiedossa, että lautakunnan ulkopuoliset viranhaltijat olisivat osallistuneet palkka-asian valmisteluun tai että kyseistä asiaa olisi käsitelty muissa toimielimissä.

Kantelussa mainitaan: ” Palkka-asiaa on käsitelty sekä hallituksen että tarkastuslautakunnan kanssa hallintojohtajan/henkilöstöjohtajan järjestämissä iltakouluissa”. Tarkastuslautakunta ei ole käsitellyt palkka-asiaa kantelussa mainittujen viranhaltijoiden kanssa omassa iltakoulussa, eikä tarkastuslautakunta tai sen edustaja ole ollut läsnä muussa iltakoulussa”.

Palkka-asia on valmisteltu tarkastuslautakunnan puheenjohtajan toimesta ja käsitelty asianmukaisesti lautakunnassa.

Viranhaltijan sananvapauden rajoittaminen

Lautakunta katsoo, että se ei ole rajoittanut tarkastuspäällikön sananvapautta. Mitä tulee kantelussa mainittuun viranhaltijan saamaan huomautukseen ja siihen liittyvään menettelyyn, lautakunnalla ei ole siitä tarkempaa tietoa ja katsoo, että kyse ei ole lautakunnan asiasta, vaan työnantajan ja viranhaltijan välisestä asiasta.

Epäasiallinen kohtelu ja painostus

Tarkastuslautakunta ei ota kantaa kantelussa viranhaltijan esille nostamaan epäasialliseen kohteluun, painostukseen tai henkilöön kohdistuneisiin vihjauksiin. Lautakunta katsoo, että kyse on viranhaltijan ja työnantajan välisestä asiasta.

Arviointikertomuksen käsittely ja julkisuusperiaate

Tarkastuslautakunta katsoo, että arviointikertomuksen käsittely aluevaltuuston kokouksessa on tapahtunut asianmukaisesti ja julkisuuslain säännökset huomioon ottaen. Esittelijästä on sovittu tarkastuslautakunnan kokouksessa. Paikalla ovat olleet tarkastuspäällikkö, puheenjohtaja, ja lautakunnan jäsenet. Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja on aikaisemminkin esitellyt arviointikertomuksen aluevaltuustolle ja sopi tälläkin kertaa aluevaltuuston puheenjohtajan kanssa arviointikertomuksen esittelypuheenvuorosta aluevaltuuston kokouksessa 28.5.2026. Puheenjohtaja käytti arviointikertomuksesta aluevaltuuston kokouksessa seitsemän minuutin esittelypuheenvuoron. Lisäksi arviointikertomus jaettiin kokoukseen osallistuneille aluevaltuutetuille ennen kokousta. Arviointikertomus on ollut myös julkisena aluevaltuuston esityslistan ja pöytäkirjan liitteenä hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunnan lakisääteisen tehtävän toteutumisen estyminen

Tarkastuslautakunta katsoo, että siihen ei ole kohdistettu poliittista ja hallinnollista painostusta. Tarkastuslautakunnalla on ollut sille lain ja hallintosäännön mukaan kuuluva toimivalta kaikissa asioissa.

Menettelyvirheet ja oikeusturvan loukkaus

Asia liittyy työnantajan ja viranhaltijan väliseen menettelyyn. Tarkastuslautakunta ei ole ollut osallisena kyseisessä menettelyssä, joten se ei ota tähän kantaa.

Yhteenveto

Yhteenvetona tarkastuslautakunta katsoo, että sen riippumattomuutta ei ole heikennetty kantelussa väitetyllä poliittisella ja hallinnollisella painostuksella, hallintosäännön lainvastaisella rakenteella, epäasiallisella ja henkilöön kohdistuvalla kohtelulla, esteellisellä valmistelulla eikä viranhaltijan perusteettomalla

sananvapauden rajoittamisella. Tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä ei ole vaarantunut.